

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ НА ЗАСАДАХ НООУПРАВЛІННЯ

© 2014 БОЯРИНОВА К. О.

УДК 330.341.1

Бояринова К. О. Інноваційний розвиток підприємств машинобудування на засадах нооуправління

На основі узагальнення та опрацювання наукових надбань визначено місце нооуправління у формуванні та розвитку нооекономіки. У результаті експлікації досліджень та організаційно-економічного підґрунтя окреслено зміст застосування нооуправління до інноваційного розвитку підприємств машинобудування. Запропоновано та обґрунтовано основні домінанти формування нооуправління інноваційним розвитком підприємств машинобудування: трансцендентність управління на мікрорівні з інтеграцією в мезо- і макропроцеси; зміна вектору інвестиційного забезпечення з інвестиційно-інноваційної моделі на інноваційно-інвестиційну; орієнтація на управління інноваційно стійким саморозвитком. Перспективним напрямом подальших досліджень має стати розроблення методологічного базису та методичного інструментарію імплементації нооуправління в управлінські технології реалізації інноваційного розвитку.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, підприємства машинобудування, нооуправління

Рис.: 1. **Бібл.:** 14.

Бояринова Катерина Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» (пр. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна)

Email: boyarinovaea@ukr.net

УДК 330.341.1

UDC 330.341.1

Бояринова Е. А. Инновационное развитие предприятий машиностроения на основе нооуправления

Boyarynova K. O. Innovative Development of Engineering Enterprises Based on Noomanagement

На основе обобщения и обработки научных достижений определено место нооуправления в формировании и развитии нооекономики. В результате экспликации исследований и организационно-экономических основ очерчено содержание применения нооуправления к инновационному развитию предприятий машиностроения. Предложены и обоснованы основные доминанты формирования нооуправления инновационным развитием предприятий машиностроения: трансцендентность управления на микроуровне с интеграцией в мезо- и макропроцессы; изменение вектора инвестиционного обеспечения с инвестиционно-инновационной модели на инновационно-инвестиционную; ориентация на управление инновационно устойчивым саморазвитием. Перспективным направлением дальнейших исследований определена разработка методологического базиса и методического инструментария имплементации нооуправления в управленческие технологии реализации инновационного развития.

Based on the general conclusion and processing of scientific achievements the role of noomanagement was defined in the formation and development of nooeconomics. As a result of research and explication of organizational and economic foundations, the content of application of noomanagement to innovative development of engineering enterprises was outlined. The main formation dominants of noomanagement for innovative development of mechanical engineering was proposed and justified: transcendence of micro-management with the integration of meso-and macro-processes; change in the vector of investment support from investment and innovation model to innovation and investment; focus on management of innovation sustainable self-development. The development of methodological basis and methodological tools for the implementation of noomanagement into management technology of innovation development was defined as a promising direction for further research.

Ключевые слова: инновации, инновационное развитие, предприятия машиностроения, нооуправление

Key words: innovation, innovative development, enterprise engineering, noomanagement

Рис.: 1. **Библ.:** 14.

Рис.: 1. **Bibl.:** 14.

Бояринова Екатерина Александровна – кандидат экономических наук, доцент, Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт» (пр. Победы, 37, Киев, 03056, Украина)

Boyarynova Kateryna O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute» (pr. Peremogy, 37, Kyiv, 03056, Ukraine)

Email: boyarinovaea@ukr.net

Email: boyarinovaea@ukr.net

Постановка проблеми. Складність інноваційного розвитку підприємств машинобудування обумовлена низкою проблем, що створюють передумови для пошуку новітніх підходів до переорієнтації їх управлінської системи відповідно до проявів світових і вітчизняних економічних тенденцій. Структурна динаміка інноваційної активності окреслених підприємств визначає інноваційно активними від 21 до 25 % в загальній кількості, що є неприйнятним в умовах збільшення темпів потреб у їх інноваційних продуктах як важелях інноваційного розвитку інших промислових підприємств.

Виходячи з зазначеного, підприємства машинобудування мають відповідати ознакам рушія науково-технічного прогресу та активізувати інноваційне оновлення інших підприємств, на відміну від тенденції, що склалась, де активатором та орієнтиром інноваційного розвитку виступають замовлення споживачів. Переформатування господарського механізму функціонування від «замовлення – адаптація та створення інновації» до «розроблення інновацій – пропозиція» є одним із завдань упровадження та розвитку підходів до управління на засадах нооменеджменту як елементу формування нового типу економіки.

Враховуючи ряд тенденцій, які мають промислові підприємства щодо інноваційного розвитку, серед яких явно вираженими є низький темп і динаміка підвищення їхньої інноваційності, обумовлені переважно двома основними чинниками – недостатністю фінансових ресурсів і обмеженістю в якісному управлінні інноваційними процесами, інноваційними комунікаціями, інноваційним потенціалом і його інтелектуальною складовою, гострою необхідністю постає зміна системи управління інноваційною діяльністю таких підприємств. Напрямом вирішення окреслених проблем може стати застосування підходів нооменеджменту у забезпеченні інноваційного функціонування та розвитку підприємств машинобудування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провідні науковці відповідно до сучасних реалій все більше уваги приділяють формуванню нового типу економіки як структурної складової ноосфери – економічної культури. Економічна культура науковцями визначається як якість економічних відносин, які мають стійкість, суспільне значення, усвідомленість і порядок взаємодій, адаптивність до постійно змінюваних умов, певну варіативність, суб'єктивну раціональність [1], а також як якісна характеристика історично обумовленої системи загально прийнятих форм економічної взаємодії та регулюючих їх правил і норм, що відображає існуючі риси економічних відносин та інтереси соціальних об'єктів як сукупності духовних і матеріальних цінностей і моделей поведінки [1, с. 55]. Виходячи з сучасних трактувань економіки, під якою розуміють особливу сферу суспільного життя зі своїми законами, проблемами та протиріччями, в якій формується економічний потенціал суспільства, здійснюються різні блага для задоволення фізичних і духовних потреб людей [2], постає необхідність формування такої економіки, яка б поєднувала і економічні процеси, і безпосередньо економічну культуру. Відповідно до таких викликів формується новий її тип, що натеper провідними науковцями визначається як нооекономіка, згідно з А. Агеевим, Е. Логіновим, – визначена економіка у невизначеному майбутньому [3, с. 24].

Нооекономіка трактується як економічна форма реалізації людством процесів самопідтримання функцій життєдіяльності соціуму шляхом оперування матеріальними та нематеріальними факторами з доміантним вектором когнітивних факторів для гармонійного розвитку техноприродного середовища з когерентним позитивним впливом на соціум [3, с. 25]. Формування умов гармонійного розвитку потребує відповідних змін управлінських технологій в економіці, мета яких, зокрема, інтегрувати наявні та майбутні управлінські ресурси в межах конвергентної моделі та вивести їх на новий рівень гармонізації природи, техніки, соціуму через управління сукупністю процесів виробництва продукції та надання соціально потрібних послуг деструктурованими суб'єктами соціуму [3]. Саме в цих умовах, відповідно до так званих нооекономічних умов функціонування підприємств, формується новий напрям управління – нооменеджмент.

За визначенням, нооменеджмент – це розумний менеджмент, система управління, що побудована на принципах розуму, гуманності та віри [4]. Погоджуючись із таким визначенням, необхідно підкреслити, що центральним ядром такого емпіричного розгляду нооменеджменту є те,

що застосування різних видів управління не забезпечує гармонійності та його збалансованості. Тільки управління як системна економічна категорія з ознаками цілісності є інструментом розвитку підприємства в сучасних реаліях.

Як зазначає В. Коростелев, що вводить дане поняття в теорію управління, характерними ознаками нооменеджменту є такі, як: є системним менеджментом; має іншу базу цілепокладання; реалізовується менеджерами, що системно мислять; є синтезом результатів аналізу; проводиться чітке розмежування між цілями та засобами їх досягнення; нове ставлення до людей; нове ставлення до техніки та інновацій; нове ставлення до знань; створює можливість дизайну майбутнього стану соціальних систем організації; забезпечує моніторинг цілісності системи управління; відзначається посиленою увагою до організаційної діяльності [4, с. 72], а також обґрунтовує перехід до нооменеджменту комплексною та структурною зміною середовищ функціонування підприємства, зокрема: вичерпністю природних ресурсів; зростанням небезпеки екологічної катастрофи, застарілою системою управління соціально-економічними процесами; фундаментальною зміною способу дій (обумовлена не дієздатністю прийомів і методів управління); зміною характеру гри (бізнесу); трансформацією системи, тобто трансформацією світу від світу як механічної (проектної) системи, де причинність трактується як жорсткий ланцюговий детермінізм до саморегулюючої системи, і на рещті, світ як система, що розвивається; імперативом нової інформаційної технології тощо [4, с. 71 – 72]. Відповідно до зазначеного, потребує дослідження використання засад нооменеджменту в формуванні механізмів управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування.

Постановка завдання. Метою дослідження є розгляд передумов і методологічного підґрунтя, а також формування доміант нооуправління інноваційним розвитком підприємств машинобудування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підґрунтям застосування новітніх підходів до управління інноваційною діяльністю та розвитком є необхідність оновлення принципів, інструментів і переорієнтація управлінської керуючої системи на ноомислення. Як зазначає П. П. Моргунов, постає потреба у розробленні та обґрунтуванні такої моделі управління інноваційною діяльністю, щоб процес сучасних змін був закладений до самої сутності системи функціонування організації з метою здійснення безперервного руху до наступної визначеної мети [5]. Відповідно до зазначеного, згенеруємо доміантні формування нооуправління інноваційним розвитком підприємств машинобудування (рис. 1):

1) *трансцендентність управління на мікрорівні з інтеграцією в мезо- і макропроцеси.* Прояв експліцитних та імпліцитних тенденцій інноваційного розвитку неминуче призводить до структурних проблем ірраціональності управління, несистемності та його іманентності, що потребує глибокого переформатування підходів, зокрема:

а) структурної зміни підходів до управління взаємозв'язками мікро-, мезо- та макрорівнів. Зазначене посилення виходить з того, що інноваційне середовище в державі, регіонах та на підприємствах з позиції заходів інноваційного розвитку вдосконалюється та розвивається як система,

що складається з включення одного середовища в інше. Як зазначає В. І. Винокуров, середовище економічної системи є частиною національної інноваційної системи (внутрішня інноваційна система), яка не тільки формує вектор подальшого розвитку інноваційного середовища, але й залежить від якості діяльності певних підсистем [6]. У повністю організованій, упорядкованій детермінованій системі відсутня можливість будь-якого розвитку, зміни в складних системах відбуваються за рахунок нерівноважних режимів, флуктуацій, критичних точок біфуркацій, а її парадокс полягає в тому, що для більш високого ступеня порядку необхідний внутрішній безлад, свобода змін станів, хаотичність [7, с. 14 – 15]. Тому для інноваційного розвитку слід зорієнтувати увагу не на систему, а на формуванні інноваційного середовища. Крім внутрішніх змінних, на формування інноваційного середовища впливають зовнішні чинники, які можна визначити як інноваційну проникність середовища, що оцінюється як сукупність зовнішніх умов, які впливають на інноваційний потенціал економічної системи [6]. В контексті сучасних тенденцій наукових досліджень для ефективного управління інноваційним розвитком середовище доцільно розглядати як полісуб'єктне відповідно до парадигми «суб'єкт – полісуб'єктне середовище». Згідно з цією парадигмою, основним типом управління стає полісуб'єктне управління [8]. Враховуючи даний контекст, управління інноваційним розвитком має відбуватись у взаємозв'язку «суб'єкт – суб'єкт», тобто підприємства промисловості мають формувати загальнодержавну інноваційну політику у конструктивній співпраці з державними органами влади, а не розглядатись як об'єкти, на яких реалізуються заходи такої політики. Крім цього, основною характеристикою інноваційного середовища має стати відкритість, коли елементи одного середовища можуть переходити в інше і навпаки;

б) управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування у загальному вираженні має орієнтуватись на Європейську (континентальну) модель, де ядром інновацій визначаються великі підприємства, а малий і середній бізнес, на відміну від англосаксонського підходу, є прикладними до лідируючих позицій великомасштабних підприємств. Також слід урахувувати доповнення аспектів Данії та Фінляндії, які концентрують увагу на інноваціях, що стають точками зростання та є специфічною конкурентною перевагою, притаманною саме для цих країн. Англосаксонська модель, яка орієнтована на самоорганізацію учасників інноваційної сфери, у випадку стратегічних галузей промисловості не є доречною, тим паче в умовах недостатності ресурсного забезпечення та недосконалості механізмів управління як у контексті регуляторної політики держави, так і на мікрорівні, в тому числі внутрішніх процесів інноваційної орієнтації;

2) *зміна вектору інвестиційного забезпечення з інвестиційно-інноваційної моделі на інноваційно-інвестиційну.* Інвестиційно-інноваційна модель інвестиційного забезпечення передбачає, що за наявності фінансово-інвестиційних ресурсів реалізуються проекти інноваційного спрямування, основним «генератором» ідеї у такому випадку є інвестор – замовник інновацій, що спричиняє певну «точковість» їх створення. Об'єктом у цьо-

му разі виступають грошові кошти, під які створюються інновації. Інноваційно-інвестиційний вектор інноваційного розвитку, навпаки, визначає інновацію як об'єкт, на який відбувається пошук інвестиційних ресурсів. Така переорієнтація спричиняється тим, що замовниками підприємств машинобудування є промислові підприємства, що також мають обмежені фінансові можливості, але мають інноваційні потреби. Інвестор у цьому разі є третьою стороною у взаємовідносинах «замовник – виробник». Саме тому до таких відносин слід залучати фінансові структури. Механізми освоєння інвестиційних ресурсів зазвичай не задовольняють потреби потенційних і венчурних інвесторів, оскільки переважно їх завершенням визначається створення, впровадження чи освоєння інноваційної продукції / продуктів, технологій – тобто проміжна ланка, замість завершальної – комерціалізація, продаж, отримання прибутків. Спричинення констатованої зміни визначається рядом потреб, серед яких:

а) подолання протиріччя між рівнем інноваційного потенціалу та складністю і високовартісністю інноваційних проектів. Проблема забезпечення інноваційної діяльності фінансовими ресурсами має глибинну, структурну кризу, що насамперед обумовлена нестабільністю та високоризикованістю вкладення коштів в інновації підприємств, які мають низький рівень розвитку матеріально-технічної бази та технологій тощо, що апіорі визначає причинно-наслідковий зв'язок: низький рівень інноваційного потенціалу породжує підвищення ступеня ризику інноваційно-інвестиційних вкладень, який є значно нижчим у тих проектах підприємств, де цю складову ризику нівельовано;

б) використання підходів до управління інноваційним розвитком, підґрунтям яких є низьковартісна активізація інновацій із подальшим нарощуванням потужності. Впровадження інновацій на підприємства, згідно з вітчизняним інноваційним мисленням, яке склалося дотепер, є високовартісним процесом із тривалим терміном окупності, «поетапні» низьковартісні інновації, а особливо управлінського та маркетингового спрямування як джерело розвитку мало використовуються. Фінансовий ресурс забезпечення інноваційного розвитку визначається або власними коштами підприємств, або інвестиціями чи державними асигнуваннями, зрідка банківськими позиками. Фінансування на основі контрактних угод на інноваційні розробки переважно не розглядається як джерело через низький рівень платоспроможності та інноваційності споживачів продукції підприємств машинобудування. Тобто сфера ринкових взаємовідносин на рівні «суб'єкт – суб'єкт» в інноваційній сфері не забезпечується повною мірою.

В зазначеному контексті слід зазначити індійський підхід до розроблення інновацій – Джугада, що базується на таких основних постулатах, як [9]:

- розробники інновацій орієнтуються на потреби споживачів і орієнтуються на його потреби, що скорочує тривалість інноваційних процесів – НДДКР не реалізується, створюються прототипи;

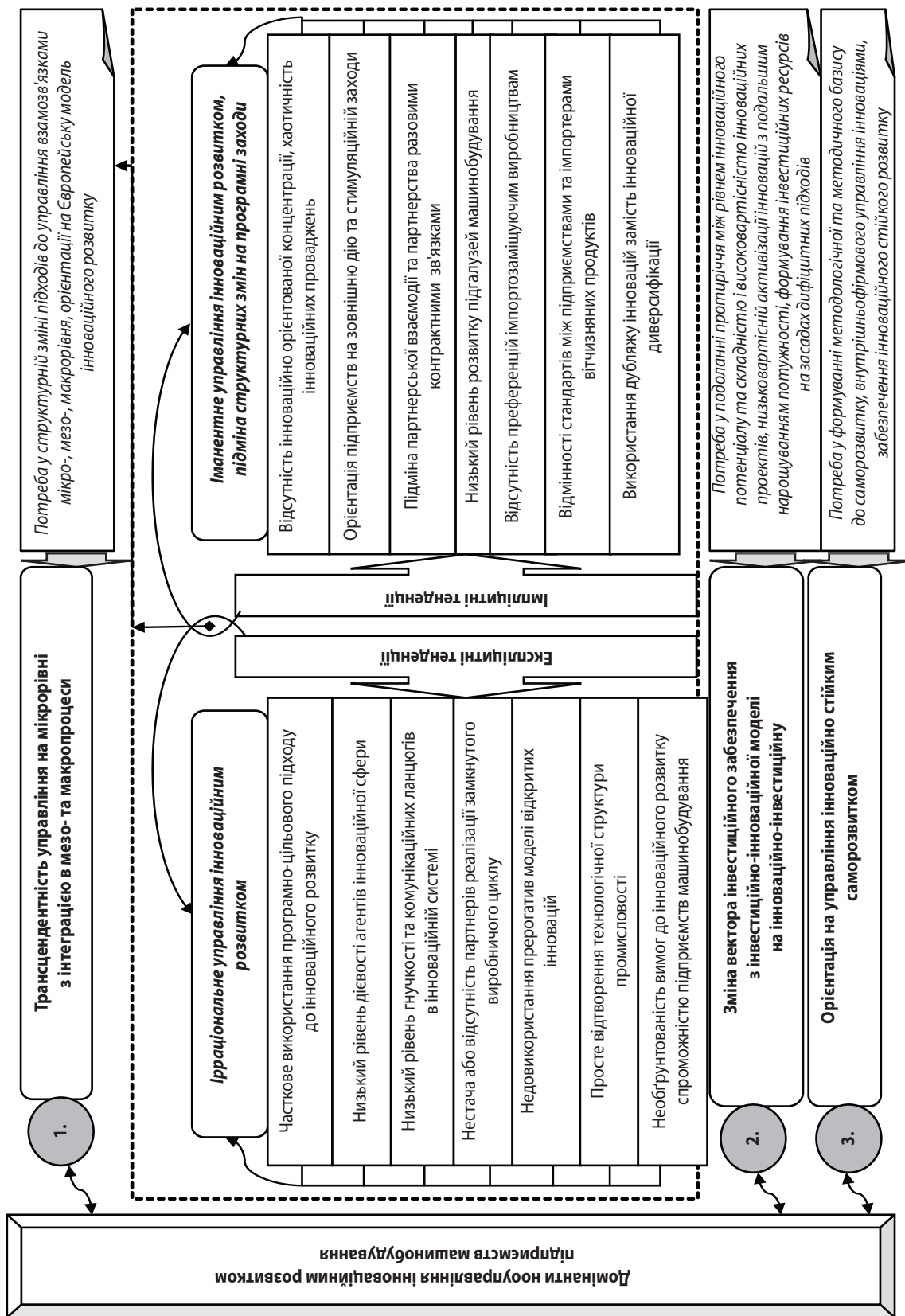

Рис. 1. Домінанти ноуправління інноваційним розвитком підприємств машинобудування

- інновації є дешевими та орієнтовані на споживачів із низьким доходом, однак мають високу цінність;
  - підприємці, що застосовують такий підхід, можуть швидко змінювати бізнес-моделі під впливом швидкозмінюваних умов;
- в) формування інвестиційних ресурсів на засадах дефіцитних підходів. Відповідно до теорії дефіциту Я. Корнаї, для пристосування до дефіциту підприємствами використовуються такі форми, як [10; 11]:
- 1) залежність обсягу виробництва від «вузьких місць», тобто від кількості наявних на даний момент найбільш дефіцитних ресурсів (існує однозначна залежність між обсягами капіталовкладень і доступом до джерел фінансування промислових інвестицій);
  - 2) вимушена заміна одних ресурсів на інші (ця форма часто виявляється як фінансове маневрування: а) зміна черговості капіталовкладень або їх відстрочення; б) зниження вимог в інвестиційних рішеннях до виробничих технологій, машин і встаткування та ін.);
  - 3) адаптація структури своєї продукції до структури наявних ресурсів (ця форма часто виявляється у скороченні або у відмові від планів оновлення виробництва).

У цьому контексті для подолання дефіциту ресурсів для задоволення інвестиційних потреб доцільно використовувати раціональну диверсифікацію інновацій. Під рушійною силою інноваційного розвитку підприємств машинобудування переважно розуміють створення підприємством різноспрямованих інновацій, що підлягатимуть комерціалізації як джерела доданої вартості та прибутку. Однак прибуток може зростати і від інновацій, що акумулюються і використовуються підприємством (наприклад, інновації щодо енергозбереження чи оптимізації витрат підприємства);

- 3) *орієнтація на управління інноваційно стійким саморозвитком.* В. Н. Лажанцев розглядає стійкість і саморозвиток як властивості, що у сукупності визначають спроможність господарської системи створювати і комплексно використовувати трудовий і природно-ресурсний потенціали [12]. Управління інноваційно стійким саморозвитком передбачає функціонування підприємства на такому організаційно-управлінському рівні, де при забезпеченні стійкості в інноваційному розвитку враховувались би спроможності, властивості, здатності виробничо-економічної системи до відтворення та якісної трансформаційної зміни її підсистем. Потребами у даному контексті можна визначити такі, як:

а) потреба у забезпеченні інноваційного стійкого розвитку. Б. Є. Большаков, Є. Ф. Шаманова визначають стійкий інноваційний розвиток як процес зростання спроможностей задоволення потреби системи, які є невичерпними, виражені в одиницях потужності, через підвищення якості управління і реалізації новацій, що забезпечують постійні темпи зростання ефективності використання ресурсів і ви-

щий дохід, зменшення витрат в умовах негативних зовнішніх і внутрішніх тенденцій [13, с. 16]. Досягнення підприємством стійкого інноваційного розвитку потребує зміни як процесів функціонування підсистем, так і економічних взаємовідносин, економічної поведінки, умов, що формуються в інноваційному середовищі для переходу на новий якісний інноваційний рівень з розширеним відтворенням;

б) необхідність інноваційного стійкого розвитку. Інноваційний розвиток підприємств машинобудування значною мірою залежить від зовнішніх збурюючих впливів, часто активованих на державному рівні, зокрема, державні програми розвитку підприємств машинобудування, держзамовлення на продукцію, закони щодо стимулювання розвитку машинобудування в різних сферах. Інноваційність саморозвитку організації підкреслює вищий рівень зрілості організації як наявність здатності здійснювати інновації на постійній основі, природу організаційної спроможності здійснювати інновації як середовища саморозвитку суб'єкта управління, нелінійність актів переходу з одного рівня організаційного розвитку на більш високий, пов'язаний із творчим руйнуванням попередніх організаційних основ [14, с. 745]. Зміна внутрішньої структури підприємств передбачає не тільки реструктуризацію чи зміну системи управлінських впливів на організацію, але й диверсифікацію – як вертикальну, так і горизонтальну з переорієнтацією виробничо-економічної системи на нові сегменти чи ринки. Застосування концепції «саморозвитку» потребує використання підходів внутрішньофірмового управління інноваціями.

Висновки. Інноваційний розвиток підприємств машинобудування потребує новітніх підходів до управління, серед яких доцільним у використанні є нооуправління як управління, що здатне гармонійно поєднувати нові технології, забезпечувати організаційно-економічні процеси не тільки в системі, але й в інноваційному середовищі. В результаті проведення досліджень домінантами такого управління у забезпеченні інноваційного розвитку визначено: 1) трансцендентність управління на мікрорівні з інтеграцією в мезо- і макропроцеси, що передбачає структурну зміну підходів до управління вземозв'язками мікро-, мезо- та макрорівнів; орієнтацію управління інноваційним розвитком підприємств машинобудування у загальному вираженні на Європейську (континентальну) модель; 2) зміна вектору інвестиційного забезпечення з інвестиційно-інноваційної моделі на інноваційно-інвестиційну – подолання протиріччя між рівнем інноваційного потенціалу та складністю і високовартісністю інноваційних проектів; використання підходів до управління інноваційним розвитком, підґрунтям яких є низьковартісна активізація інновацій із подальшим нарощуванням потужності; формування інвестиційних ресурсів на засадах дефіцитних підходів; 3) орієнтація на управління інноваційно стійким саморозвитком – забезпечення інноваційного стійкого розвитку; інноваційність саморозвитку організації. Перспективним напрямом подальших досліджень має стати розроблення методологічного базису та методичного інструментарію імплементації нооуправління в управлінські технології реалізації інноваційного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войтов И. В. Экономическая культура и пути ее формирования в России / Войтов И. В. // Вестник Московского государственного областного университета. Серия «Философские науки». – 2009. – № 2. – С. 53 – 58.
2. Каврук Е. С. Современное направление экономической теории / Каврук Е. С. // Научный журнал КубГАУ. – 2010. – № 60 (06) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ej.kubagro.ru/2010/06/pdf/09.pdf>
3. Агеев А. Нооэкономика: определенная экономика в неопределенном будущем / А. Агеев, Е. Логинов // Экономические стратегии. – 2011. – № 11. – С. 24 – 31.
4. Коростелев В. Неумолимый императив нооменеджмента / Коростелев В. // Устойчивое развитие. – 2012. – Вып. 3. – С. 69 – 76.
5. Моргунов П. П. Модель управления инновационной деятельностью на предприятиях нефтегазового комплекса на примере ОАО «СУРГУТНЕФТЕГАЗ» / Моргунов П. П. // Нефтегазовое дело. – 2006 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ogbus.ru>
6. Винокуров В. И. Основные термины и определения в сфере инноваций / В. И. Винокуров // Инновации. – 2005. – № 4. – С. 16 – 18.
7. Чечурина М. Н. Теоретические подходы к исследованию управления инновационным развитием сложных экономических систем / М. Н. Чечурина // Вестник МГТУ. – 2011. – Т. 14, № 1. – С. 12 – 16.
8. Лепский В. Е. Рефлексивный анализ парадигм управления (интерпретация Нобелевских премий по экономике XXI в.) / Лепский В. Е. // 4-я Междунар. конф. по пробл. управления (26 – 30 января 2009 г.): Сб. трудов. – М., 2009. – С. 1302 – 1308.
9. Radjou N. Use Jugaad to Innovate Faster, Cheaper, Better / N. Radjou, J. Prabhu, S. Ahuja // Harvard Business Publishing. – 2011, December 8 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://blogs.hbr.org/2011/12/think-like-an-indian-entrepren/>
10. Корнай Я. Дефицит / Корнай Я.; [пер. с венг.]. – М.: Наука, 1990. – 607 с.
11. Багиев Е. Г. Принципы планирования промышленных инвестиций в условиях технического перевооружения производства / Багиев Е. Г. // Проблемы современной экономики. – 2009. – № 2 (30) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2611>
12. Лаженцев В. Н. Экономико-географический подход к региональной организации хозяйства / Лаженцев В. Н. // Человек – общество – окружающая среда : Пленарные доклады Международной экономической конференции / Под ред. А. И. Татаркина. – Екатеринбург : УРО РАН, 2001. – С. 69 – 72.
13. Большаков Б. Е. Мониторинг и оценка новаций: формализация задач в проектировании регионального устойчивого инновационного развития / Б. Е. Большаков, Е. Ф. Шамаева. – Palmarium Academic Publishing, 2012. – 219 с.
14. Акатов Н. Б. Инновационное саморазвитие организации как объект управления и критерий конкурентоспособности в современном менеджменте / Акатов Н. Б. // Фундаментальные исследования. – 2012. – № 1. – С. 744 – 749.
- Akatov, N. B. "Innovatsionnoe samorazvitie organizatsii kak obekt upravleniia i kriteriy konkurentosposobnosti v sovremennom menedzhmente" [Innovative self-development organization as an object of management and competitiveness criterion in modern management]. *Fundamentalnye issledovaniia*, no. 1 (2012): 744-749.
- Bagiev, E. G. "Printsiipy planirovaniia promyshlennykh investitsiy v usloviakh tekhnicheskogo perevooruzheniia proizvodstva" [Planning principles of industrial investment in terms of modernization of manufacture]. <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2611>
- Bolshakov, B. E., and Shamaeva, E. F. *Monitoring i otsenka novatsiy: formalizatsiia zadach v proektirovanii regionalnogo ustoychivogo innovatsionnogo razvitiia* [Monitoring and evaluation of innovations: the formalization of tasks in the design of innovative regional sustainable development]. Palmarium Academic Publishing, 2012.
- Chechurina, M. N. "Teoreticheskie podkhody k issledovaniiu upravleniia innovatsionnym razvitiem slozhnykh ekonomicheskikh sistem" [Theoretical approaches to the study of innovative development of complex economic systems]. *Vestnik MGTU* vol. 14, no. 1 (2011): 12-16.
- Kornai, Ya. *Defitsit* [Deficit]. Moscow: Nauka, 1990.
- Korostelev, V. "Neumolimyy imperativ noomenedzhmenta" [Inexorable imperative of noomanagement]. *Ustoychivoe razvitie*, no. 3 (2012): 69-76.
- Kavruk, E. S. "Sovremennoe napravlenie ekonomicheskoy teorii" [The modern trend of economic theory]. <http://ej.kubagro.ru/2010/06/pdf/09.pdf>
- Lazhentshev, V. N. "Ekonomiko-geograficheskii podkhod k regionalnoy organizatsii khoziaystva" [Economic-geographical approach to regional economic organization]. *Chelovek – obshchestvo – okruzhaiushchaia sreda*. Ekaterinburg: UrO RAN, 2001. 69-72.
- Lepskiy, V. E. "Refleksivnyy analiz paradigmy upravleniia (interpretatsiia Nobelevskikh premiy po ekonomike XXI v.)" [Reflexive analysis paradigms management (interpretation of the Nobel Prize for Economics in XXI)]. 4-ia Mezhdunarodnaia konferentsiia po problemam upravleniia. Moscow, 2009:1302-1308.
- Morgunov, P. P. "Model upravleniia innovatsionnoy deiatelnosti na predpriiatiakh neftegazovogo kompleksa na primere OAO «SURGUTNEFTEGAZ»" [Model of innovative activity on oil and gas companies on the example of "SURGUTNEFTEGAS"]. <http://www.ogbus.ru>
- Radjou, N., Prabhu, J., and Ahuja, S. "Use Jugaad to Innovate Faster, Cheaper, Better" <http://blogs.hbr.org/2011/12/think-like-an-indian-entrepren/>
- Voytov, I. V. "Ekonomicheskaya kultura i puti ee formirovaniia v Rossii" [Economic culture and ways of its formation in Russia]. *Vestnik MGOU. Seriya «Filosofskie nauki»*, no. 2 (2009): 53-58.
- Vinokurov, V. I. "Osnovnye terminy i opredeleniia v sfere innovatsiy" [Basic terms and definitions in the field of innovation]. *Innovatsii*, no. 4 (2005): 16-18.

REFERENCES

Ageev, A., and Loginov, E. "Nooekonomika: opredelennaia ekonomika v neopredelennom budushchem" [Nooeconomics: a certain economy in an uncertain future]. *Ekonomicheskie strategii*, no. 11 (2011): 24-31.